VNS 8/2025 vp Valtioneuvoston selonteko kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta

VNS 9/2025 vp Valtioneuvoston selonteko: Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma (KAISU3)

Ympäristövaliokunta, 12.2.2026

JYRI SEPPÄLÄ, Ilmastopaneelin puheenjohtaja, Suomen ympäristökeskus

SUOMEN ILMASTOPANEELI

VNS 8/2025
Energia- ja ilmastostrategia

SUOMEN
ILMASTOPANEELI

Energia- ja ilmastostrategian toimenpiteet ovat riittämättömiä ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi

- EIS:n toimenpidekokonaisuus on täysin riittämätön kansallisen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi ja maankäyttösektorin EU-velvoitteiden täyttämiseksi.
  - Etenkin maankäyttösektorin toimenpidekokonaisuus on riittämätön.
  - Maankäyttösektorin EU-velvoitteen mittava laiminlyönti vuosina 2021–2025 uhkaa myös taakanjakosektorin velvoitteiden täyttämistä.

- Strategiassa tulisi linjata selväsanaisemmin Suomen ilmastolain ja EU-velvoitteiden mukaista ilmastopolitiikkaa ja esittää toimet, joilla tunnistetut päästökuilut kurotaan umpeen.

- Päästökauppasektorilla ja erityisesti energiantuotannossa päästöjen odotetaan kehittyvän ilmastolain edellyttämällä tavalla, mutta puhtaan siirtymän ja metsien käytön välinen kytkös jää huomiotta.
  - Strategiassa arvioitu teknologisten hiilinielujen määrä (1,5 Mt CO_2ekv.) vuoteen 2035 on tarpeeseen nähden riittämätön. Kannustavien mekanismien puute hidastaa hiilidioksidin talteenoton ja pysyvän varastoinnin etenemistä.
  - Metsänielujen pienentyminen muodostaa uhan etenkin biopohjaisen hiilidioksidin liiketoimintamahdollisuuksille tulevaisuudessa, jos metsäbiomassan käyttö Suomessa näyttäytyy jatkossa kestämättömänä EU:n raaka-aineen kestävyyskriteereillä tarkasteltuna.

Maankäyttösektorin tilannekuva on muuttunut

- Strategiassa käytetty politiikkaskenaario (WAM) tulisi päivittää tuoreimman maankäyttösektorin tietopohjan, eli 15.12.2025 julkaistun kasvihuonekaasuinventaarion menetelmäpäivityksen ja Luonnonvarakeskuksen metsien simulointimalliin MELA:aan tehtyjen korjausten perusteella.
  - Metsien osalta ehdotettujen toimenpiteiden todellinen vaikuttavuus jää epäselväksi.

- Päivittyneen tietopohjan perusteella metsien hiilinieluvaje suhteessa hiilineutraaliuden saavuttamiseen on aiempaa suurempi jopa nykyisellä hakkuutasolla. Inventaariopäivityksen seurauksena myös Suomen maankäyttösektorin EU-velvoitteen täyttämiseksi 2026-2030 vaadittaneen selvästi aiempaa suurempaa nettonielua.

- Maankäyttösektorilla olisi käytössä useita nopeasti käyttöön otettavia päästövähennyskeinoja:
  - Hiilinielua vahvistavien metsien käsittelykäytäntöjen kirjaaminen metsälakiin
  - Maankäytön muutokselle riittävän suuri maksu
  - Puunpolton verotuen poistaminen
  - Kannusteiden suuntaaminen metsäteollisuuden uudistumiseen
  - Turvepeltojen vettämisen laajentaminen

VNS 9/2025
Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma (KAISU3)

KAISU3:n toimenpiteet eivät riitä varmistamaan taakanjakosektorin tavoitteiden saavuttamista 1/2

- Toimenpidekokonaisuus on riittämätön taakanjakosektorin päästövähennystavoitteiden saavuttamisen varmistamiseksi jo ilman maankäyttösektorin alijäämän siirtymisen riskiä taakanjakosektorille.
  - Maankäyttösektorin heikentynyttä tilannetta, kytköstä taakanjakosektoriin ja kumuloituvan alijäämän riskiä ja vaikutuksia ei käsitellä riittävästi.
  - Päästökuilua kasvattaa 95 % kestävää biomassaa käyttävien laitosten päästöjen siirtyminen taakanjakosektorille (nyt noin 0,2 Mt CO_2ekv./v → enimmillään kumulatiivinen lisä 1 Mt vuonna 2026-2030)

- Päästövähennysten tavoitetasoa tulisi nostaa ja toimeenpanoa edistää etupainotteisesti. Tämä on perusteltua päästövähennystoimien epävarmuuksien sekä niiden vaikutusten realisoitumisen viiveiden vuoksi.

- KAISU3 nojautuu rahoituspohjaltaan epävarmoihin tukimuotoihin, mikä lisää epävarmuutta päästövähennystavoitteiden saavuttamisesta.
  - Ohjausvaikutusta tulisi lisätä ottamalla käyttöön etenkin taloudellisia ohjauskeinoja, jotka vahvistavat toimenpiteiden kustannustehokkuutta ja liiketoimintamahdollisuuksia

2/2

- Päästövähennystoimia ei tulisi nähdä vain kuluerinä, vaan myös taloudellisen toimeliaisuuden mahdollistajina tilanteessa, jossa Suomi hakee uusia kasvun edellytyksiä.
  - Toimenpiteillä voidaan lisäksi saavuttaa säästöjä toisaalla, esimerkiksi kansanterveydellisten rinnakkaishyötyjen myötä.

- Suunnitelman poikkisektoraalisia toimenpiteitä tulisi täsmentää ja toimien toteutuminen taata esimerkiksi taloudellisilla kannustimilla kuntien ilmastotyön tueksi.

- Suunnitelman toimenpiteiden oikeudenmukaisuutta olisi tullut tarkastella vielä systemaattisemmin esimerkiksi Ilmastopaneelin laatimia oikeudenmukaisuuden arviointikysymyksiä hyödyntäen.
  - Etenkin tunnustavaan oikeudenmukaisuuteen ja epäoikeudenmukaisuuksia hyvittäviin toimenpiteisiin olisi syytä kiinnittää enemmän huomiota.

Lisäisiä toimenpiteitä taakanjakosektorilla

- **Liikenne:** CO_2-perusteisten autoveron ja ajoneuvoveron nostaminen, joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn tukeminen, viestintä liikenteen sähköistumisen eduista ja jakeluvelvoitteen nostaminen aiemman lainsäädännön mukaiselle tasolle

- **Maatalous**: Typpilannoituksen tarkentaminen ja vähentäminen, turvepeltojen vettämisen laajentaminen, naudoille annettavan metaanipäästöjä vähentävän rehulisäaineen käyttö

- **Työkoneet:** Vähäpäästöisten työkoneiden hankinnan ja teollisuusalueiden latausinfrastruktuurin tukeminen, kevyen polttoöljyn jakeluvelvoitteen nostaminen 30 prosenttiin

Kiitos!

JYRI SEPPÄLÄ
jyri.seppala@syke.fi

SUOMEN ILMASTOPANEELI
info@ilmastopaneeli.fi